

РУКАПІСЫ — НЕ ХАВАЦЬ!

Каштоўныя кнігі, якія ёсць у нашай краіне, цяпер можна ўбачыць дзякуючы альбому «Рарытэты Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі».

У ім можна ўбачыць не толькі самі кнігі — рэдкія, рукапісныя. У ім можна ўбачыць нават пячаткі гісторыі нашай краіны ці ўвогуле сусветнай культуры. Аўтограф Марка Шагала, напрыклад, захоўваецца ў адной з кніг, ёсць аўтограф Сальвадора Далі, выданні з аўтографамі Максіма Багдановіча і Марыны Цвятаевай, Мікалая Гоголя і Віктара Гюго, іншых сусветнаведомых пісьменнікаў. Але гісторыя кнігі — гэта яшчэ і чытачы, у руках якіх яна пабывала. Раней чытачы пакідалі паметкі на старонках кніг, якія праз гады толькі павышалі каштоўнасць выдання. Сёння гэта лічыцца злосным хуліганствам, за гэта могуць выключыць з шэрагу чытачоў. Дык і кнігі раней былі не такія...

Калекцыя рарытэтаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі налічвае каля 70 тысяч выданняў. І толькі частка яе знайшла адлюстраванне ў альбоме, які складаецца з трох раздзелаў. Раздзел рукапіснай кнігі знаёміць з унікальнымі помнікамі культуры, самы ранні з якіх быў створаны ў XIV стагоддзі. Ёсць у калекцыі рукапісныя кнігі старажытнай традыцыі, у тым ліку беларускага паходжання, творчыя рукапісы класікаў беларускай літаратуры.

Калі супрацоўнікі бібліятэкі з імценнем у сэрцы гавораць пра іканаўнасць старадрукаў, ужываючы імёны Францыска Скарыны, Яўтра Мсціслаўца ці Івана Фёдарова, ім заўсёды верыш. На слова. Цяпер гэтая вера будзе больш асэнсаванай, калі хоць краем вока, хоць на фотаздымку чалавек можа падказаць, як выглядаюць гэтыя кніжнікі. І адчуць, наколькі бясчужны адзіны ў Беларусі збор выданняў Скарыны — 10 выпускаў яго бібліі, выдадзенай у Празе. Ды зразумець, што значыць адзнакі ў так званых «рэдкіх кнігах»: напрыклад, кніжнікі Бібліятэкі Радзівілаў у Маскве, пячатка бібліятэкі Полацкай езуіцкай калегіі...

— Традыцыйна лічылася, што ў Беларусі мала засталася каштоўных кніг — складаны гістарычныя прайшла краіна, шмат каштоўнасцяў было знішчана. Але аказалася, што на нашай зямлі ёсць рэдкія сусветнага ўзроўню, — гаворыць Галіна Кірзева, загадчыца аддзела рэдкіх кніг. — Нам было важна выбраць, што ўключаць у альбом, хацелася прадставіць як мага больш. У выніку 80 рукапісных выданняў прадстаўлены ў ім. Мы вельмі баяліся, як бу-

дуць выглядаць кнігі на фотаздымках, якімі будуць ілюстрацыі ў іх. Але атрымалася так, што ў альбоме ілюстрацыі нават больш выразныя, чым у арыгіналах.

Прынамсі, нічога дзіўнага, калі за справу ўзяўся прафесійны і паважаны фотамастак Андрэй Шчукін. І як чалавек, і як фатограф ён ставіцца да кніг з вялікай павагай. «Падчас здымкаў я лавіў сябе на пачуцці захаплення гэтымі кнігамі, хоць і прычытаць іх не мог», — заўважыў Андрэй Шчукін. Яго працу дапоўніў дызайнер Юрый Скрыпуноў.

Сама ідэя альбома з'явілася больш за 10 гадоў таму ў супрацоўнікаў аддзела рэдкіх кніг бібліятэкі. Прыадчыніць таямніцу найкаштоўнейшай калекцыі кніг, якая ёсць у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, зрабіць больш адкрытым тое, чым мы можам ганарыцца. Але на той час рэалізаваць задуму было немагчыма. Цяпер яе натхняльніца Таццяна Рошчына з замілаваннем трымала ў руках «кнігу пра кнігі», выдадзеную пры падтрымцы кампаніі «British American Tobacco».

15 экзэмпляраў альбома «Рарытэты Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі» былі накіраваны ў Міністэрства культуры Беларусі і атрымалі высокую адзнаку. Такі альбом можа быць прыемным падарункам, выкарыстоўвацца для прадстаўлення краіны і яе галоўнай бібліятэкі, ён можа папоўніць і калекцыі бібліятэк-партнёраў. Лічбавая копія альбома будзе дарэчы для электроннага каталога бібліятэкі. А самі фотаздымкі кніг стануць асновай выставы, якая размесціцца ўжо ў новым будынку Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Ларыса ЦІМОШЫК.